

Sygn. akt IV CSK 119/06

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Gerard Bieniek

SSN Maria Grzelka (sprawozdawca)

Protokolant Hanna Kamińska

w sprawie z powództwa Bank [...]SA
przeciwko Szpitalowi Specjalistycznemu w Z.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej
w dniu 28 listopada 2006 r.,
kasacji strony powodowej i kasacji strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 21 października 2004 r., sygn. akt [...]
oraz skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku uzupełniającego Sądu Apelacyjnego
z dnia 28 października 2005 r., sygn. akt [...],

- 1. odrzuca kasację powoda,**
- 2. oddala kasację pozwanego,**
- 3. odrzuca skargę kasacyjną powoda.**

Uzasadnienie

Powód jako cesjonariusz wierzytelności z tytułu opłat za odprowadzanie ścieków w okresie od 28 października 1998 do 31 października 2000 r. domagał się od pozwanego kwoty głównej 719.923,28 zł, oraz skapitalizowanych odsetek od tej kwoty w wysokości 27.010,75 złotych, razem - kwoty 1.006.934,03 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 maja 2001 r. Nakazem zapłaty z dnia 28 czerwca 2001 r. Sąd Okręgowy w G. uwzględnił powództwo w całości. W postępowaniu wywołanym wniesieniem przez pozwanego zarzutów powód zmienił żądanie w ten sposób, że domagał się zasądzenia kwoty głównej w wysokości 693.867,95 zł jednocześnie cofając pozew co do kwoty głównej w pozostałej części, oraz skapitalizowanych odsetek na dzień 5 czerwca 2001 r. w kwocie 294.014,69 zł razem - kwoty 987.882,64 złotych. Pozwany uznał powództwo co do kwoty 226.571,32 zł. Wyrokiem z dnia 14 czerwca 2002 r. Sąd Okręgowy w G. uchylił nakaz zapłaty (pkt I), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 693.867,95 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 maja 2001 r. (pkt II), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 294.014,69 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 6 czerwca 2001 r. (pkt III), oddalił powództwo w części obejmującej odsetki ustawowe od kwoty 294.014,69 zł za okres od 30 maja 2001 r. do 5 czerwca 2001 r., umorzył postępowanie w zakresie cofniętego powództwa, nadał wyrokowi w pkt II rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 226.571,32 zł, oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 33.414,10 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt VII). Sąd Okręgowy uznał, że powód zasadnie domagał się zapłaty z tytułu przejętej wierzytelności za odprowadzanie ścieków według stawki 3,01 zł/m³ w sytuacji, gdy wprawdzie uchwały Rady Miasta Z. z dnia 29 stycznia 1998 r. i z dnia 21 stycznia 1999 r. opiewające na powyższą stawkę zostały uznane przez Naczelny Sąd Administracyjny za niezgodne z prawem, to jednak stawka ta wynikała także z uchwały Rady Miasta Z. nr [...] z dnia 29 grudnia 1997 r., którą należało przyjąć za obowiązującą. Jako bezpodstawny ocenił Sąd Okręgowy zarzut przedawnienia, podniesiony przez pozwanego odnośnie do roszczenia za okres wcześniejszy niż 2 lata przed wniesieniem pozwu, wskazując, że przez

potwierdzenie w dniu 31 października 2000 r. salda wobec powoda pozwany doprowadził do przerwania biegu przedawnienia.

Pozwany zaskarżył powyższy wyrok w części zasądzającej ponad kwotę 226.571,32 złotych oraz w części dotyczącej kosztów (pkt VII). Wyrokiem z dnia 12 lutego 2003 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego. W wyniku kasacji pozwanego Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 18 maja 2004 r. uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 12 lutego 2003 r. i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy stwierdził, że w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 kwietnia 1999 r. sygn. akt 113/98 (Dz.U. nr 36, poz. 356) o niezgodności z Konstytucją § 3 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 1996 r. w sprawie urządzeń zaopatrzenia w wodę i urządzeń kanalizacyjnych oraz zasad ustalania opłat za wodę i wprowadzania ścieków (Dz.U. nr 151, poz. 716 ze zm.) uchwała Rady Miasta Zgierza z dnia 29 grudnia 1997 r. wydana m.in. na podstawie § 3 ust. 1 pkt 1 cyt. wyżej rozporządzenia, nie mogła być źródłem obowiązującej stawki opłat za odprowadzanie ścieków. Sąd Najwyższy wskazał, że podstawę pobierania przez podmiot odprowadzający ścieki określonych opłat powinna być w okresie objętym żądaniem pozwu stawka umowna.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 21 października 2004 r. zmienił zaskarżony wyrok w punktach II i VII w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 226.571,32 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 maja 2001 r. (pkt I „a”), zasądził od pozwanego na rzecz powoda koszty procesu w kwocie 3.231,47 zł (pkt I „b”), w kwocie 15.000,- zł (pkt I „c”) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 13.500,- zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego (pkt II). W dniu 28 października 2005 r. Sąd Apelacyjny wydał wyrok uzupełniający, w którym uzupełnił swój wyrok z dnia 21 października 2004 r. w ten sposób, że zmienił także punkt III wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 czerwca 2002 r. przez zasądzenie kwoty 107.191,10 złotych w miejsce kwoty 294.014,69 złotych a w pozostałym zakresie apelację oddalił. Sąd Apelacyjny uznał, że w okresie objętym sporem stawka opłat za odprowadzanie ścieków powinna wynosić 0,86 zł/1m³ co uzasadniało żądanie powoda w niniejszej sprawie w kwocie 226.571,32 złotych należności głównej i w

kwocie 107.191,10 złotych skapitalizowanych odsetek wraz z odsetkami ustawowymi od każdej z w/w kwot.

Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 21 października 2004 r. został zaskarżony przez obie strony. Powód, oznaczając w kasacji wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 467.296,63 złotych, wskazał, że zaskarża powyższy wyrok w całości i zarzuca mu naruszenie prawa materialnego art. 40 ust. 1 i 2 pkt 4 w zw. z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 1996 Nr 13, poz. 74 ze zm.), art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U. z 1997 r. Nr 9, poz. 43 ze zm.) oraz art. 60 i 353¹ k.c. Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku przez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 467.296,63 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 30 maja 2001 r. lub o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Pozwany, zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w punkcie I „a” co do kwoty należności głównej i zarzucił naruszenie prawa materialnego – art. 359 § 1 w zw. z art. 481 k.c., oraz naruszenie przepisów postępowania – art. 355 § 1 w zw. z art. 233 i art. 328 § 2 k.p.c. Wnosił o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania. Wyrok uzupełniający Sądu Apelacyjnego w części zmieniającej pkt III wyroku Sądu Okręgowego został zaskarżony przez powoda. W swojej skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania – art. 168 § 1 w zw. z art. 169 § 1 i art. 171 k.p.c., art. 130 § 1 w zw. z art. 373 zd. drugie i art. 368 § 1 k.p.c., art. 378 § 1 zd. pierwsze w zw. z art. 368 § 1 pkt 1 i 5 k.p.c., oraz 351 § 1 k.p.c. przez bezpodstawne przywrócenie pozwanemu terminu do złożenia wniosku o uzupełnienie wyroku oraz bezzasadne uzupełnienie wyroku z dnia 21 października 2004 r. Ponadto, zarzucił naruszenie prawa materialnego art. 40 ust. 1 i 2 pkt 4 w zw. z art. 42 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej i art. 60, oraz art. 353¹ k.c. Wnosił o rozpoznanie postanowienia Sądu Apelacyjnego o przywróceniu pozwanemu terminu do złożenia wniosku o uzupełnienie wyroku oraz o uchylenie punktu I zaskarżonego wyroku i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedmiotem zaskarżenia w apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 14 czerwca 2002 r. był punkt II tego wyroku co do różnicy pomiędzy kwotą 693.867,95 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 maja 2001 r. (zasądzona przez Sąd pierwszej instancji), a kwotą 226.571,32 złotych uznaną przez pozwanego i w apelacji niezaskarżoną, tj. punkt II co do kwoty 467.296,63 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 maja 2001 r. i co do odsetek ustawowych od kwoty 226.571,32 złotych od dnia 30 maja 2001 r., a ponadto – punkty III i VII. Zakres zaskarżenia punktów II i III wynikał jednoznacznie z określenia: „zaskarżam w części ponad kwotę 226.571,32 złotych”. Powyższy przedmiot zaskarżenia podlegał rozważeniu przez Sąd Apelacyjny przy ponownym rozpoznawaniu apelacji pozwanego. Obowiązkiem Sądu było rozstrzygnięcie, czy oprócz kwoty 226.571,32 złotych, której zasądzenia w wyroku Sądu Okręgowego pozwany nie zakwestionował, należy się powodowi dalsza kwota główna 467.296,63 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 30 maja 2001 r. oraz odsetki ustawowe od kwoty 226.571,32 zł od dnia 30 maja 2001 r., a także, czy powodowi należą się skapitalizowane odsetki w kwocie 294.014,69 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 6 czerwca 2001 r. Zgodnie z art. 325 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. rozstrzygnięciu swemu powinien był Sąd Apelacyjny dać wyraz w sentencji wyroku z dnia 21 października 2004 r. (gdyby orzekł tym wyrokiem o całości apelacji pozwanego) lub, odpowiednio do częściowego rozpoznania apelacji pozwanego w wyroku z dnia 21 października 2004 r. i w wyroku uzupełniającym z dnia 28 października 2005 r. – odpowiednio w sentencjach każdego z w/w wyroków. Z uzasadnień tych wyroków wynika, że Sąd Apelacyjny uznał, iż żądanie powoda było usprawiedliwione jedynie co do kwoty głównej 226.571,32 zł i odsetek ustawowych od tej kwoty oraz co do skapitalizowanych odsetek w kwocie 107.191,10,- złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 6 czerwca 2001 r. W tej sytuacji – uwzględniając, że Sąd Apelacyjny orzekał dwoma wyrokami o apelacji pozwanego – sentencja wyroku z dnia 21 października 2004 r. co do istoty sprawy powinna brzmieć: zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że co do kwoty 467.296,63 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 maja 2001 r. powództwo oddala, zaś sentencja wyroku uzupełniającego z dnia 28 października 2005 r. powinna brzmieć: zmienia

zaskarżony wyrok w punkcie III w ten sposób, że w miejsce kwoty 294.014,69,- złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 6 czerwca 2001 r. zasądza kwotę 107.191,10,- złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 6 czerwca 2001 r. a w pozostałej części powództwo oddała oraz oddała apelację w pozostałym zakresie. Sentencje wyroków Sądu Apelacyjnego z dnia 21 października 2004 r. i z dnia 28 października 2005 r. nie zawierają rozstrzygnięcia o oddaleniu powództwa. Stwarzało to podstawę do wystąpienia przez strony z wnioskiem o uzupełnienie w tym zakresie wyroków (art. 351 § 1 k.p.c.).

Żadna ze stron z takim wnioskiem nie wystąpiła. Sprawia to, że kasacja powoda od wyroku z dnia 21 października 2004 r., dotycząca w rzeczy samej – mimo posłużenia się przez skarżącego określeniem „zaskarżam w całości” – tylko kwoty 467.296,63 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 30 maja 2001 r., skierowana została przeciwko orzeczeniu nieistniejącemu. Podobnie skarga kasacyjna powoda od wyroku uzupełniającego z dnia 28 października 2005 r. dotycząca kwoty 186.823,59 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 6 czerwca 2001 r. została wniesiona od rozstrzygnięcia nie istniejącego. Z uwagi na brak substratu zaskarżenia kasacja powoda i skarga kasacyjna powoda były niedopuszczalne i podlegały odrzuceniu na podstawie odpowiednio art. 393⁷ § 2 k.p.c. w brzmieniu sprzed zmiany wprowadzonej ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie k.p.c. ... (-) Dz.U. nr 13 z 2005 r., poz. 98 (art. 3 i 6 w/w ustawy zmieniającej) i art. 398⁶ § 3 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1997 r. II CKN 15/97 – OSNC 1997 nr 6-7, poz. 89, z dnia 7 października 1998 r. II UKN 247/98 – OSNP 1999, nr 20, poz. 665, z dnia 28 maja 1998 r. III CKN 409/98 – nie publ., z dnia 25 stycznia 2001 r. III CKN 1382/00 – OSNC 2001, nr 9, poz. 132, z dnia 11 września 2002 r. V CKN 1165/00 – nie publ. LEX nr 57221).

Odnośnie do kasacji strony pozwanej należy przede wszystkim zauważyć, że rozpoznając apelację pozwanego Sąd Apelacyjny przyjął, iż pozwany objął zaskarżeniem cały punkt II wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 czerwca 2002 r., tj. zasądzenie całej kwoty 693.867,95 złotych z odsetkami ustawowymi (a nie jedynie zasądzenie różnicy pomiędzy kwotą 693.867,95 złotych a kwotą 226.571,32 złotych jak to w rzeczywistości miało miejsce) i to ze skutkiem w postaci konieczności rozważenia przez Sąd Apelacyjny „od początku” zasadności dochodzenia przez

powoda całej kwoty 693.867,95 tak, jak gdyby w wyniku przyjętego przez Sąd Apelacyjny zakresu zaskarżenia w apelacji pozwanego zasądzenie objęte punktem II wyroku Sądu Okręgowego straciło rację bytu. Tylko też z tego punktu widzenia można doszukać się przyczyny zasądzenia przez Sąd Apelacyjny w pkt I „a” wyroku z dnia 21 października 2004 r. kwoty 226.571,32 złotych. W istocie natomiast, sposób w jaki Sąd Apelacyjny w tej części dał wyraz w sentencji wyroku swojemu stanowisku obarczony był nie tylko błędem w postaci braku oddalenia powództwa co do różnicy pomiędzy kwotą 693.867,95 złotych i 226.571,32 złotych ale także wadą w postaci zasądzenia kwoty 226.571,32 zł zamiast oddalenia apelacji co do tej kwoty (przy założeniu przyjętym przez Sąd Apelacyjny – patrz: str. 6 uzasadnienia wyroku z dnia 21 października 2004 r. – że zaskarżona została cała kwota 693.867,95 złotych). Powyższe - mogłoby stwarzać pozory powstania tytułu egzekucyjnego odnośnie do zasądzenia w wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 czerwca 2002 r. dwukrotnie kwoty 226.571,32 złotych co nie było zamiarem Sądu Apelacyjnego. Wypada zatem podążyć tokiem rozumowania Sądu Apelacyjnego (nota bene - przyjętym przez obydwie strony) i przyjąć, że w tej sytuacji zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 226.571,32 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 30 maja 2001 r. wynika z reformatoryjnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 21 października 2004 r. i że dopiero dzięki temu wyrokowi w orzeczeniu Sądu Okręgowego z dnia 14 czerwca 2002 r. znalazło się zasądzenie kwoty 226.571,32 zł, której poprzednie zasądzenie w wyroku Sądu pierwszej instancji w ramach kwoty 693.867,95 złotych Sąd Apelacyjny uznał za niebyłe. Nie narusza to w niczym interesów stron. W każdym razie nie ma wątpliwości, że kwota 226.571,32 zł dotyczy należności nazywanej przez strony „główną” w odróżnieniu od nazwy „skapitalizowane odsetki” używanej dla określenia dochodzonej przez powoda kwoty 294.014,69 złotych, że kwota 226.571,32 zł obejmuje należność uznaną przez pozwanego, oraz, że w/w kwota przysługiwała powodowi jednokrotnie a nie dwa razy.

Pozwany w kasacji wskazał na punkt I „a” wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 21 października 2004 r. jako przedmiot zaskarżenia, ale upatrywał w tym punkcie rozstrzygnięcia w kwestii skapitalizowanych odsetek i tej kwestii poświęcił swoje wywody. Tymczasem pkt I „a” nie dotyczył skapitalizowanych odsetek, w związku z czym kasacja pozwanego w istocie była bezprzedmiotowa.

Z przedstawionych względów kasacja pozwanego podlegała oddaleniu (art. 393¹² k.p.c. w brzmieniu sprzed zmiany).

Wobec nie istnienia orzeczenia Sądu Apelacyjnego, rozstrzygającego o kwocie 467.296,63 zł należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi i o kwocie 186.823,59 złotych skapitalizowanych odsetek z odsetkami ustawowymi, wyrok Sądu Okręgowego z dnia 14 czerwca 2002 r. w pkt II i III nie może być w tym zakresie uznany za osądzający spór pomiędzy stronami (art. 366 k.p.c.).